POZITIVNĚ

ČASOPIS PRO HIV+ KOMUNITU | 8. ROČNÍK

39

LEDEN
ÚNOR
2020

HIV SEZNAMKY

NA KTERÉ SI DÁT POZOR?

MINISTR ZDRAVOTNICTVÍ

PROPAGOVAL NAŠE CHECKPOINTY

ČESKÁ SPOLEČNOST AIDS POMOC

MINISTR ZDRAVOTNICTVÍ V MOBILNÍM CHECKPOINTU PROPAGOVAL DOSTUPNOST TESTOVÁNÍ HIV

Při zahájení Evropského testovacího týdne na HIV a žloutenku se před budovou ministerstva zdravotnictví nechal na HIV otestovat v mobilním checkpointu České společnosti AIDS pomoc i současný ministr Adam Vojtěch. Vstalo se tak v pondělí 25. listopadu. Ministr si vyzkoušel jednoduchost, rychlost, vstřícnost a bezbariérovost našeho HIV testování, které finančně podporuje i jeho rezort. Testování HIV kromě ministra následně využili novináři a úředníci. Díky pravidelným živým vstupům ČT24 se přišli otestovat také občané, kteří se o testování dozvěděli v televizi.

Následovaly rozhovory s novináři. Na nich zaznělo, že díky moderním lékům na HIV nejsou pacienti infekční a mají běžnou délku dožití. Mohou založit rodinu nebo mít s partnerem styk bez ochrany, aniž ho nakazí. Novinářům to u příležitosti zahájení Evropského týdne testování na HIV a žloutenku řekl předseda pacientské organizace Česká společnost AIDS pomoc Robert Hejzák.

„V současné době je léčba natolik účinná, že pokud jste včas diagnostikován a léčen, tak žijete kvalitní život se stejnou délkou dožití jako jakýkoliv jiný občan. Dokonce je léčba tak

účinná, že se stanete neinfekčním pro své sexuální partnery. Můžete založit rodinu nebo mít styk bez kondomu," řekl Hejzák.

Asi dva roky je k dispozici i téměř stoprocentně účinná léčba preventivní, tzv. PrEP. Podle Hejzáka ministerstvo zdravotnictví nyní posuzuje její nákladovou efektivitu. Lék stojí asi 900 korun měsíčně, je na předpis, ale pacienti si ho hradí sami. Podle ministra zdravotnictví Adama Vojtěcha *(za ANO) ale úhrada z veřejného zdravotního pojištění je spíš nepravděpodobná. „Měli bychom spíš vést lidi k odpovědnosti. Zatím to ale nemáme finálně rozhodnuto,"* uvedl.

Podle odhadů jsou náklady na udržení infekce HIV v Česku pod kontrolou asi miliardu korun ročně. Prevence, jako jsou přednášky, testování či výměna jehel injekčním uživatelům drog, tvoří asi 0,7 procenta. Léčba stojí asi 300.000 Kč na jednoho pacienta. Hejzák už dříve uvedl, že pokud bude nových případů přibývat dosavadním tempem 200 ročně a pacienti budou mít stejnou dobu dožití jako zdraví, náklady stoupnou na 85 miliard korun. Ministerstvo zdravotnictví dává přímo na prevenci HIV deset milionů korun, dalších osm milionů prostřednictvím svých přímo řízených organizací, jako jsou fakultní nemocnice nebo Státní zdravotní ústav.

Zdroj: ČTK, upravil Jirka

POZOR NA PLACENÉ „SERIÓZNÍ" SEZNAMKY

Na podzim se na Českou společnost AIDS pomoc obrátil klient, který narazil na falešnou seznamku www.hivseznamka.cz. Chtěl si objednat seznamovací služby v ceně 182,99 Kč za měsíc. Z účtu mu však odebrali částku na služby za celý rok – celkem 2195,88 Kč. Klient na kontakt seznamky napsal, že platil pouze jeden měsíc ve výši 182,99 Kč a zbytek požadoval navrátit na účet. Neodpověděli. Následně zablokoval platební kartu.

Vyjádření právníka: Web hivseznamka.cz vypadá na první pohled jako podvodný, na stránce nejsou žádné informace o tom, kdo ho provozuje, ani žádné podmínky služby. Dle www.nic.cz je majitelem webové stránky zahraniční společnost Online Connections Inc. Není uvedený žádný český kontakt, což je dost neobvyklé.

Neumím si představit, jak je možné, že jste v platební bráně zadal částku 182,99 Kč a byla Vám stržena jiná částka. Pokud se tak stalo, je nutné platbu reklamovat u banky. Spíš se ale obávám, že jste se stal obětí nepřehledných/klamavých informací na webu a platbu v dané výši jste v nějaké fázi odsouhlasil.

Záležitost je v další fázi možno řešit s Policií ČR, která ale podle mých zkušeností nemá moc dobré výsledky v situaci, kdy provozovatel webu se nachází v zahraničí a není koho v ČR vyslechnout případně obžalovat. Taktéž se obávám, že daná částka je dost nízká - hranice pro trestný čin podvodu je 5 000 Kč. Trestní oznámení určitě podat můžete, ale moc bych si od něj nesliboval.

Česká společnost AIDS pomoc prioritně řeší problémy přímo související s HIV - diskriminaci, trestní stíhání, odmítání zdravotní péče apod. Na řešení internetových

podvodů nemáme zkušenosti ani kapacitu. Navíc je jen minimální šance, že se peníze podaří vymoct zpátky.

Případ však může posloužit jako varování ostatním, aby si při využívání seznamovacích služeb na internetu dávali pozor a předem si ověřili věrohodnost. V případě placených služeb pak určitě vyhledejte reálné reference dřívějších klientů.

Odpovídal právník Jakub, upravil Jirka.

PRAHA SE ZAPOJÍ DO BOJE O UKONČENÍ EPIDEMIE AIDS

Praha bude společně s dalšími městy z celého světa usilovat o ukončení epidemie AIDS. Připojí se k iniciativě Fast-Track Cities, která je formulována v tzv. pařížské deklaraci. Zastupitelé hlavního města záměr schválili.

Završily se tak několikaleté snahy České společnosti AIDS pomoc a Prague Pride, které za pomoci partnerských organizací z Vídně motivovali Prahu k přistoupení k inciativě. Vídeň je partnerským městem Prahy a ta přistoupila k síti přede dvěma roky.

Podle statistik je Praha v evropském žebříčku měst s největší sexuální turistikou na druhém místě za Lisabonem. V Česku žije podle Státního zdravotního ústavu nejvíce HIV pozitivních lidí v Praze, kde je od začátku roku evidováno také nejvíce nových případů infekce.

Cílem deklarace do roku 2020 je, aby minimálně 90 procent lidí s HIV o své nemoci vědělo, minimálně stejný počet se léčil a díky tomu alespoň 90 procent lidí s HIV bylo léčeno úspěšně, čímž bude zabráněno sexuálnímu přenosu infekce. Iniciativa počítá díky těmto závazkům ukončení epidemie AIDS do roku 2030.

Praha sestaví tým odborníků zabývajících se prevencí, diagnostikou, léčbou a sledováním nejen HIV, ale také dalších pohlavně přenosných chorob, žloutenky typu B a C nebo tuberkulózy. Díky připojení k Fast-Track Cities bude moci využít zkušenosti ostatních měst a lépe cílit preventivní a osvětové kampaně zejména na sociálních sítích. Nestátní neziskové organizace získají přístup ke specifickým finančním zdrojům.

Pařížská deklarace vznikla v roce 2014, aktualizována byla vloni. Síť Fast-Track Cities čítá přes 300 měst ze všech kontinentů vyjma Antarktidy.

Zdroj: ČTK, eurozpravy.cz/domaci/zdravotnictvi/

Upravil: Jirka

FAST-TRACK CITIES

NOVÝ HIV CHECKPOINT V BRNĚ PODPOŘILA PRIMÁTORKA MĚSTA

Česká společnost AIDS pomoc ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Brno otevřela 28. listopadu nové HIV testovací centrum pro Brno a Jihomoravský kraj HIV checkpoint se zaměří především na poradenství a testování HIV. V případě potřeby bude možné požádat také o testy na syfilis a žloutenku typu B a C. Veškeré testy v tomto centru budou anonymní a bezplatné. Otevřeno bude každý čtvrtek od 15 do 18 hodin přímo v pavilónu B v prostorách kliniky infekčních chorob Fakultní nemocnice Brno v Bohunicích.

„Brno je druhé největší město v Česku a největší na Moravě. Proto nám dává smysl otevřít checkpoint právě tady. Poptávku po testování na HIV nám potvrdily i výsledky našeho mobilního testování v sanitkách. Během těchto testování se nám podařilo z několika desítek testů zachytit dva případy HIV a několik případů syfilis,“ uvádí Jiří Pavlát, ředitel Domu světla České společnosti AIDS pomoc a dodává: *„Jsem velice rád, že otevíráme HIV checkpoint právě ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Brno. Je tak zajištěna návaznost na lékařskou péči přímo v místě testování, což bývá většinou slabá stránka anonymních testovacích míst.“*

„Díky včasné a odborné léčbě dochází také k významnému snížení přenosu HIV a snížení počtu nově infikovaných. Šance na přenos infekce od správně léčeného pacienta, který

má HIV vir v krvi nedetekovatelný, je téměř nulová," říká prof. MUDr. Petr Husa, CSc.,přednosta kliniky infekčních chorob Fakultní nemocnice Brno a dodává: *„V poslední době je celosvětovým trendem v ekonomicky vyspělých zemích provádět současně testování na HIV, žloutenky a pohlavně přenosné nemoci. Způsob přenosu je totiž často identický a při izolovaném testování by některé infekce mohly zůstat nerozpoznané. Jsme proto velmi rádi, že i u nás můžeme zájemcům nabídnout rozsah vyšetření tak, jak je doporučován Světovou zdravotnickou organizací."*

„Je důležité si uvědomit, že k nákaze HIV kolikrát stačí jedna riziková situace, kdy si pod vlivem okolností možná nedáváme pozor tak, jak bychom měli. Virus HIV si své oběti nevybírá podle jejich společenského postavení, vlastně se týká nás všech. Proto jsem velice ráda, že i Brno bude mít centrum, kam se lidé mohou přijít nechat anonymně otestovat a požádat o pomoc a radu," uvádí JUDr. Markéta Vaňková, primátorka Brna.

Připravil Jirka

Working together in HIV

Komerční oddělení GSK/ViiV Healthcare PM-CZ-HVU-ADVT-200001

SPRÁVNĚ LÉČENÝ HIV PACIENT MŮŽE MÍT POROVNATELNOU DÉLKU ŽIVOTA JAKO ZDRAVÝ ČLOVĚK

ROZPOUTALI JSME DISKUZI:

4 DNY S LÉKY A 3 DNY BEZ LEKŮ?

V čísle 37 jsme uveřejnili výsledky studie představené na 10. mezinárodní konferenci o AIDS a HIV v Mexiko City (IAS 2019). Výsledky studie uváděly, že HIV léčba užívaná 4 dny v týdny byla stejně účinná jako každodenní léčba u lidí, kteří už měli plně potlačenou virovou nálož. V článku jsme zároveň upozornili, že pacientům je doporučeno užívat léky každý den, a že dlouhodobé dodržování léčebné terapie je velmi důležité.

Podle očekávání článek vzbudil různé diskuze, a proto jsme požádali primáře a vedoucího lékaře HIV centra v Ústí nad Labem, o odpovědi na tři otázky:

V Česku se setkáváme s tvrzením lékařů, že HIV léčbu je potřeba brát denně s přesností na "15 minut". Studie „QUATUOR 4/7 days" naopak naznačuje, že léky k léčbě HIV infekce není nutné užívat celý týden. Jak výsledky této studie interpretujete vy?

Odborníci na léčbu HIV/AIDS se na celém světě shodují: pravidelné užívání léků je nejdůležitější, co může pacient udělat pro potlačení viru. Dostatečná a stálá koncentrace léku v krvi a v tkáních nejlépe zabrání jeho množení. Naopak při snížené hladině získá virus nejsnáze odolnost (rezistenci) a léky přestávají fungovat. Účinnost pravidelného každodenního dávkování je ověřena velkým množstvím studií, do kterých byly zařazeny desetitisíce pacientů po řadu let.

Citovaná francouzská práce je jistě zajímavá, ale rozhodně nemůže být důvodem ke změně přístupu. Trvala příliš krátkou dobu a ve skupině užívající léky méně dnů se vyskytlo selhání léčby častěji. Šlo sice o jednotlivé pacienty, ale vznik rezistence k podávaným lékům bude komplikovat jejich léčbu v budoucnosti.

Musíme varovat naše pacienty, aby si na základě jedné studie nemysleli: „Já to vlastně můžu brát jak chci, a když v týdnu 3 dny ze sedmi zapomenu nebo se mi nechce, tak se vlastně nic neděje".

Kdy vzniká při léčbě HIV rezistence na léčbu? Je u některých léků větší riziko vzniku lékové rezistence?

Způsobů, jak se virus HIV brání proti působení protivirových léků, je mnoho a mechanismus je u každého přípravku jiný. Některé léky jsou odolnější (mají tzv. vyšší rezistentní bariéru) - musí například dojít k řadě mutací, tedy změn vlastností viru. Jiné léky jsou zranitelnější a ztratíme je při nepravidelném užívání snáz. Záleží ale i na dalších faktorech, třeba hmotnosti pacienta - u štíhlých osob má tabletka snazší práci než u obézních.

Jak často se u svých pacientů setkáváte s tím, že si vytvoří rezistenci na léčbu?

Naštěstí nejde o častý případ, protože moderní léky jsou účinnější a pacienti je většinou užívají správně. Ve všech HIV centrech jsme se ale setkali s nemocnými, kteří léky nebrali zodpovědně a zemřeli na nekontrolovanou HIV infekci a její komplikace.

Další otázky jsme položili farmaceutce PharmDr. Ireně Murínové z oddělení klinické farmacie, Ústřední Vojenské nemocnice – Vojenské fakultní nemocnice Praha, Česká odborná společnost klinické farmacie ČLS JEP

Jak fungují léky na léčbu HIV?

Léky na léčbu HIV, tzv. antiretrovirotika (dále jen AR), zabraňují, aby se v lidském těle množil HIV. Jejich efekt se může odehrávat na více místech životního cyklu viru. Jednak máme AR, která působí uvnitř buněk napadených HIV (tzv. hostitelské buňky). Zde blokují činnost některých enzymů, které se podílejí na replikačním cyklu viru v hostitelské buňce. Druhou možností je působení některých AR vně hostitelské buňky. Zde tato AR svým mechanizmem účinku zabraňují vstupu HIV do hostitelské buňky. (viz obrázek)

Primárním efektem antiretrovirové terapie (dále jen ART) je potlačení virové replikace tak, aby došlo ke snížení počtu kopií RNA HIV pod úroveň detekovatelnosti v plazmě. Tím následně dochází k postupné regeneraci imunologických funkcí infikovaného jedince a díky tomu ke zlepšení zdravotního stavu pacienta. Důležité je také to, že se sníží infekčnost.

Proč se musí léky na léčbu HIV brát v pravidelných intervalech?

Všechna dosud používaná AR zasahují pouze do aktivně probíhajícího replikačního cyklu HIV. AR se však v lidském organizmu nedostanou do všech kompartmentů. Existují tzv. rezervoárové orgány (centrální nervová soustava, lymfatická tkáň, prostata, gonády aj.), kde jsou přítomny HIV infikované CD4+ T lymfocyty, které mají dlouhý poločas života. Zatímco replikující se vir je v krevním řečišti likvidován účinnou ART, napadené CD4+ T lymfocyty v rezervoárových orgánech mohou dlouhodobě přežívat a uchovávat tak genom HIV v hostiteli, přestože v krvi již nejsou vlivem AR HIV RNA kopie viru detekovány. V rezervoárech trvale probíhá mírná replikace, a pokud se ART přeruší či pokud pacient není plně adherentní k léčbě, nově vzniklé populace HIV se mohou znovu uvolňovat z rezervoárů do krevního oběhu. Zasáhnout vir v rezervoárových orgánech je předmětem klinického výzkumu a budoucnost léčby HIV.

Výsledky studie „QUATUOR 4/7 days" naznačují, že léky k léčbě HIV infekce není potřeba brát denně. Co si o tom myslíte?

Pro dobrou klinickou účinnost léčiv jsou podstatné jejich dostatečné plazmatické koncentrace. Délku působení léčiva v organizmu charakterizuje farmakokinetický parametr „biologický poločas" a u AR i „intracelulární biologický poločas", tj. doba jejich působení na inhibici některého enzymu, který hraje roli v životním cyklu viru.

U řady AR je znám velmi dlouhý biologický poločas (intracelulární např. TDF může být až 50 hod, ale některé publikace uvádějí i jen 10 hod, FTC 39 hod; či dokonce dlouhý plazmatický poločas - např. některé NNRTI cca 40 h).

U některých typů AR tedy asi nemusí být nutné užívat léky denně. Zajímavé je, že schéma podávání AR ve zmíněné studii bylo 4 dny AR brát a 3 dny nebrat. V případě 3-denní pauzy se domnívám, že může u některých AR dojít již k výraznému snížení jejich koncentrace v organizmu, takže teoreticky určitou dobu pacient v těle nemusí mít plný efekt všech 3 AR, ale třeba jen 2, 1, či žádný. Vodítkem by mohl být monitoring plazmatických a i intracelulárních koncentrací AR v organizmu.

Jak na chronické intermitentní podávání AR bude reagovat svým chováním HIV, je otázka pro virologa.

Prozatím je podstatné se orientovat v dobré klinické praxi na základě odborných medicín-

ských doporučeních a dat z rozsáhlejších klinických studií, které máme k dispozici, a řídit se pokyny ošetřujících lékařů.

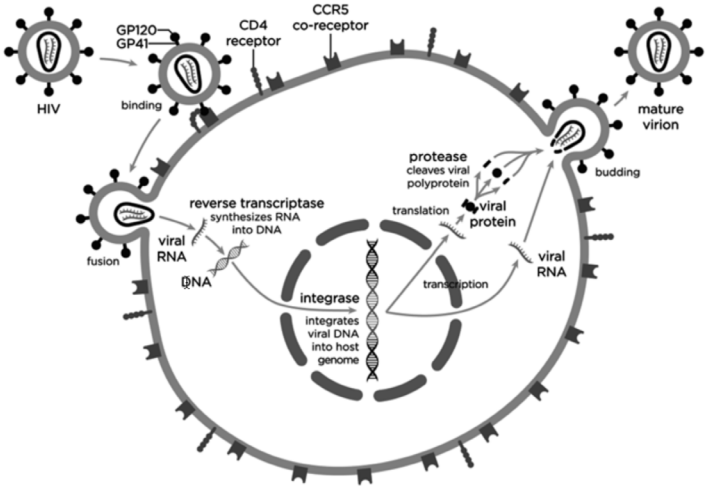

Obrázek: Replikační cyklus HIV a 4 cíle terapeutické intervence. Vstup, reverzní transkriptáza, integráza, proteáza.

VĚDCI OBJEVILI PRVNÍ NOVÝ KMEN HIV PO TÉMĚŘ DVOU DEKÁDÁCH

Poprvé za 19 let objevil tým vědců nový kmen HIV. Za objevem stojí společnost Abbott Laboratories, která provedla výzkum společně s Univerzitou v Missouri. Kmen je součástí skupiny M-verze HIV-1, stejné rodiny virových podtypů, které mohou být zodpovědné za globální pandemii HIV. Výsledky byly zveřejněny v listopadu 2019 v časopisu Journal of Acquired Immune Deficient Syndromes (Noviny syndromů získané imunitní deficience) .

HIV má několik různých podtypů nebo kmenů a stejně jako jiné viry má schopnost se v průběhu času měnit a mutovat. Toto je první nový kmen skupiny M-HIV identifikovaný od doby, kdy byly v roce 2000 stanoveny pokyny pro klasifikaci subtypů. Je důležité vědět, jaké kmeny viru cirkulují, aby se zajistilo, že testy použité k detekci choroby jsou účinné.

„Pro diagnostické testy to může být skutečná výzva," řekla Mary Rodgersová, spoluautorka zprávy a hlavní vědkyně v Abbottu. Testy a přístroje této společnosti testují

více než 60% světového testování na HIV. Musí proto hledat nové kmeny a sledovat ty, které jsou v oběhu. Mohou tak přesně detekovat různé kmeny viru, bez ohledu na to, kde ve světě se vyskytne.

Podle Dr. Anthony Fauci, ředitele Národního ústavu pro alergii a infekční choroby, je současná léčba HIV účinná proti tomuto kmeni HIV. Není tedy důvod k žádným obavám. Identifikace nového kmene však poskytuje úplnější mapu vývoje HIV.

Aby mohli vědci prohlásit, že se jedná o nový podtyp, musí být detekovány tři případy samostatně. První dva byly nalezeny v Demokratické republice Kongo v letech 1983 a 1990. Třetí vzorek nalezený v Kongu byl odebrán v roce 2001 jako součást studie virové rozmanitosti HIV. Vzorek byl malý, a přestože se zdálo, že se podobá dvěma starším vzorkům, vědci si chtěli být jisti, že otestují celý genom. V té době neexistovala technologie, která by určila, zda se jedná o nový podtyp.

Vědci z Abbottu a University of Missouri vyvinuli nové techniky pro studium a mapování vzorku z roku 2001. Dokázali vzorek kompletně sekvenovat, což znamená, že byli schopni si udělat úplný obrázek o tom, co to bylo, a určit, že to byl ve skutečnosti podtyp L skupiny M.

Není jasné, jak může tato varianta viru ovlivnit tělo a zda se chová jinak než dosud známe typy viru. Současná léčba HIV však může bojovat s celou řadou virových kmenů a věří se, že tato léčba může bojovat i s tímto nově pojmenovaným.

„Tento objev nám připomíná, že abychom ukončili pandemii HIV, musíme i nadále myslet na tento neustále se měnící virus a používat nejnovější pokroky v technologii a zdrojích ke sledování jeho vývoje,“ uvedla ve svém prohlášení spoluautorka studie, Dr. Carole McArthurová, profesorka z Univerzity Missouri v Kansas City.

Zdroj: edition.cnn.com/2019/11/06/health/hiv-new-strain-discovered/index.html=

Přeložila Alena, upravil Jirka.

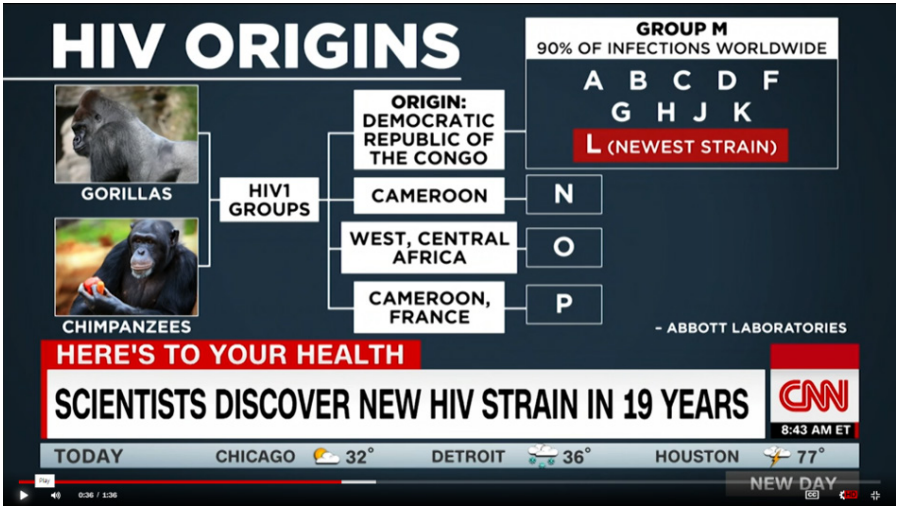

PENÍZE DÍKY VÝZKUMŮM HIV PODPOŘÍ MLADÉ VĚDCE

Desítky mladých chemiků či výzkumných týmů hodlá podpořit Nadace Experientia. Její zakladatelé, vědci Hana a Dalimil Dvořákovi, do ní vloží 200 milionů korun. Vedle dosavadní podpory stáží a startovacích grantů pro začínající badatele se zaměří i na studenty středních a vysokých škol.

Peníze podle zástupců nadace v příštích 20 letech umožní 40 chemikům strávit rok na prestižních zahraničních univerzitách, případně pomohou výzkumníkům, kteří se z ciziny už vrátili, založit až 20 výzkumných skupin na tuzemských vědeckých pracovištích.

Dvořákovi do nadace, která vznikla v roce 2013, vkládají příjmy z licenčních poplatků. Oba se jako začínající vědci potkali v laboratoři. Z vědeckých výsledků mají značný zisk, Hana Dvořáková totiž od 80. let pracovala ve skupině Antonína Holého v Ústavu organické chemie a Biochemie Československé akademie věd. Z jeho laboratoře vzešla řada účinných antivirotik. Dvořáková je tak spoludržitelkou několika patentů na látky s protivirovými účinky. Ty dnes pomáhají pacientům s HIV / AIDS nebo hepatitidou B. Peníze si ale Dvořákovi nenechávají pro sebe. „K tomu, aby byl člověk šťastný, moc peněz nepotřebuje," vysvětlila loni Dvořáková, proč se rozhodli podporovat mladé vědce. Vrací tím peníze tam, odkud přišly.

Text krátil Jirka. Zdroj: https://www.idnes.cz/technet/veda/nejvetsi-filantrop-cesko-nadace-experientia.A200120_130341_veda_mla

---

Česká společnost AIDS pomoc, z.s. ,Dům světla, Malého 282/3, 186 00, Praha 8 - Karlín, tel: 224 814 284,mail: info@aids-pomoc.cz, www.aids-pomoc.cz nebo www.hiv-komunita.cz, BEZPLATNÁ LINKA AIDS POMOCI 800 800 980 Newsletter POZITIVNĚ! je evidován MK ČR pod číslem E 21338.

ČESKÁ SPOLEČNOST AIDS POMOC

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY